

Actie evenwel deed het bestuur van de Partij van de Arbeid weten dat de PvdA'ers die van de vereniging lid waren, haar dienden te verlaten omdat zij met communisten samenwerkten. De vereniging werd daarvoor verzwakt.

In nog veel sterker mate gebeurde dat in de loop van '48. De communistische staatsgreep in Praag deed menigeen besluiten, elk samengaan met communisten te beëindigen en in september leidde het feit dat, nadat Soekarno de communistische opstand in Madioen (waarover later meer) had laten neerslaan, het bestuur van de vereniging in dat conflict geen partij wilde kiezen ertoe dat de communisten *en bloc* de vereniging verlieten; ook enkele bestuursleden die Indonesiër waren, maakten zich toen van haar los. Het gevolg van dit alles was dat de vereniging ten tijde van de Tweede Politionele Actie, december '48, nauwelijks meer invloed had op de publieke opinie.

*

Schrijvend over Gerbrandy, het Comité Rijkseenheid en de Vereniging Nederland-Indonesië hebben wij onze samenvatting van de worsteling met de Republiek Indonesië, die wij tot dusver slechts weergaven tot de ondertekening van het 'naakte' Linggadjati, 25 maart '47, onderbroken. Wie optimistisch dacht, zag die ondertekening als het begin van een vreedzame ontwikkeling. Niets daarvan. In de nacht van 19 op 20 juli, nog geen vier maanden later, werd de Eerste Politionele Actie ingezet.¹

Hoe is het daartoe gekomen?

Eerste Politionele Actie

Voordat wij over de Eerste Politionele Actie schrijven dienen wij op drie complexen in te gaan: ten eerste de kennelijke onwil van de Republiek Indonesië om in de geest van het akkoord van Linggadjati met Nederland

¹ Evenmin als de Tweede is die Eerste een politionele actie geweest – het was een militaire veldtocht, die als 'politioneel' werd aangeduid in een tot mislukken gedoemd streven om het buitenland zand in de ogen te strooien. Wij willen desondanks de term 'Politionele Actie' handhaven.